

УДК: 616.314.22-007.21-089.29./843

В.О. Пономаренко*, М.В. Хребор, Ю.І. Силенко

ВІДДАЛЕНІ РЕЗУЛЬТАТИ НЕЗНІМНОГО ПРОТЕЗУВАННЯ ХВОРИХ ПОХИЛОГО ВІКУ З ПОВНОЮ ВТОРИННОЮ АДЕНТІЄЮ НИЖНЬОЇ ЩЕЛЕПИ З ОПОРОЮ НА ІМПЛАНТАТИ

*Центральна стоматологічна поліклініка Міністерства оборони України

Вищий державний навчальний заклад України «Українська медична стоматологічна академія»

Унаслідок збільшення тривалості життя і кількості людей похилого віку та значних змін зубощелепного апарату виникає гостра проблема стоматологічної реабілітації цього контингенту населення [1]. Безсумнівним є той факт, що якісне харчування неможливе без збереженої цілості зубних рядів. Найбільшою проблемною ділянкою зубощелепного апарату є нижня щелепа при повній втраті зубів і вираженій атрофії, особливо бічних ділянок, де знаходилися основні жувальні зуби - премолари і молари. У зв'язку з цим із точки зору оптимальної реабілітації пацієнтів є імплантаційне лікування з уведенням імплантатів у міжментальній частині нижньої щелепи [2]. Ґрунтується це положення на тому, що більшість людей похилого віку, особливо зі значною атрофією альвеолярного відростка нижньої щелепи і повною вторинною адентією, не можуть адаптуватися до повних знімних протезів у зв'язку з цілою низкою причин: поганою фіксацією, стабілізацією протезів, недосконалою технологією їх виготовлення, віковими змінами фізіології ротової порожнини.

Одним із провідних напрямів наукових досліджень сучасної стоматології є протезування зубних рядів із використанням дентальних імплантатів. Численні спостереження дослідників довели, що ефективність лікування хворих із відсутністю зубів ортопедичними конструкціями з опорою на імплантати перевищує 90% [3-7]. Ці показники вкрай важливі в ситуації, коли понад 70% населення України страждає від часткової та повної втрати зубів і потребує повноцінного їх відновлення [8]. Залишається актуальною проблемою вирішення питань, пов'язаних зі збільшенням тривалості функціонування імплантатів і зубних протезів,

що фіксуються на них. Основними умовами довготривалого функціонування зубних протезів з опорою на внутрішньокісткові імплантати, особливо в пацієнтів літнього віку, є вивчення якості, об'єму і структури кісткової тканини альвеолярного гребеня в зоні імплантації, стану гомеостазу в ротовій порожнині.

Метою роботи стало визначення ефективності лікування осіб похилого віку з повною вторинною адентією незнімними конструкціями зубних протезів з опорою на три імплантати і амортизуючими абатментами в різні терміни спостереження.

Матеріали і методи

Нами проведено клініко-лабораторне обстеження пацієнтів протягом трьох років. На початку нашого дослідження було обстежено 50 осіб, які були розподілені на 2 групи: 1 - пацієнти з інтегрованими 4 імплантатами і незнімним протезом і 2 - група пацієнтів з трьома імплантатами (один дистально дезінтегрований імплантат у ранній період у термін до трьох місяців. Наприкінці нашого дослідження проведено огляд 17 пацієнтів першої групи, яка на початку дослідження була розподілена на 2 підгрупи: 1а - пацієнти з нормальною податливістю слизової оболонки (9 осіб) і 1б - з високоподатливою слизовою оболонкою (8 осіб). Також нами проведено обстеження 15 пацієнтів 2 групи (протезування на 3 імплантатах і застосування амортизуючих абатментів). Усього обстежено 32 пацієнти, що склало 64% початкової кількості обстежених пацієнтів (табл. 1). У групах визначали жувальну ефективність за Рубіновим і атрофію тканин протезного ложа [9].

Таблиця 1
Розподіл повторно обстежених пацієнтів у групах і залежно від статі

Групи обстежених	Розподіл обстежених		Померло (%)	Втрачено контакт (%)	Разом (%)
	чоловіки	жінки			
	абсолютна кількість (%)	абсолютна кількість (%)			
1а	3 (6)	6 (12)	1 (2)	4 (8)	14 (28)
1б	3 (6)	5 (10)	1 (2)	3 (6)	12 (24)
2 група	6 (12)	9 (18)	2 (4)	7 (14)	24 (48)
Разом (%)	12 (24)	20 (40)	4 (8)	14 (28)	50 (100)

Привертає увагу той факт, що за цей період жоден пацієнт, який підлягав ретроспективному дослідженню, не втратив імплантати. Особливо це стосується другої групи дослідження, оскільки протезування проводили на трьох імплантатах. Отримані факти підтвердили розроблену нами математичну модель (що обґрунтувала можливість проведення такого лікування) і доводять ефективність застосування розробленої методики в пацієнтів цієї вікової групи [10]. Серед вісім-

надцяти пацієнтів, яким не проведений безпосередній огляд, виявили, що померло 4 особи, з 14 пацієнтами був втрачений контакт. Причиною втрати контактів стали переїзд у інше місце проживання, зміна телефонного номера, лікування не за місцем реєстрації.

При визначенні жувальної ефективності в обстежених групах пацієнтів ми виявили такі особливості: в день накладання протеза найвищою жувальною ефективністю була в групі 1б, а найнижчою в 2 групі (табл. 2).

Таблиця 2

Показники жувальної ефективності в осіб, які перебували під спостереженням у різні терміни

Показники, що вивчалися	Стат. показн.	1 а група (n=9)				1б група (n=8)				2 група (n=15)			
		у день накладання	1 рік	2 роки	3 роки	у день накладання	1 рік	2 роки	3 роки	у день накладання	1 рік	2 роки	3 роки
Жувальна ефективність у%	M±m	24,7 1,2	48,4 2,6 p1<0,05	54,4 2,8 p1<0,05	54,6 3,2 p1<0,05	25,3 1,5	57,3 3,1 p1<0,05 p2<0,05	56,9 2,8 p1<0,05 p2>0,05	56,9 3,4 p1<0,05 p2>0,05	21,8 1,3	48,1 3,1% p1<0,05 p2>0,05	53,7 2,7 p1<0,05 p2>0,05	53,1 2,9% p1<0,05 p2>0,05

Примітки: 1. p1- порівняння між показником у день накладання та у відповідні терміни спостереження;

2. p2 – порівняння між 1а та 1б і 2 групами у відповідні терміни спостереження.

Через 1 рік після протезування жувальна ефективність зростала і складала для групи 1а 48,4±2,6%, у групі 1б - 57,3±3,1%, для 2 групи - 48,1±3,1%. Вищий рівень жувальної ефективності в 1б групі пацієнтів пояснюється застосуванням амортизуючих абатментів і раціональнішою передачею функціонального навантаження на тканини протезного ложа. У другій групі хворих ми не спостерігали достовірних відмінностей показника жувальної ефективності в порівнянні з групою 1а, але достовірно нижчим цей показник був у порівнянні з групою 1б. Отримані нами результати можуть свідчити про те, що протезування пацієнтів на трьох імплантатах є ефективним і підтверджується як за показниками жувальної ефективності, так і суб'єктивними відчуттями пацієнтів цієї групи. Визначення жувальної ефективності, проведене нами через 2 і 3 роки після протезування, не виявило достовірних

відмінностей цього показника в групах обстежених і не відрізнялося від показників у різні терміни спостереження.

Функціонування жувального апарату, особливо в пацієнтів із беззубими щелепами, значною мірою залежить від стану тканин протезного ложа, швидкості атрофічних процесів, що відбуваються в них. Проведене нами вивчення атрофії тканин протезного ложа показало, що зі збільшенням терміну спостереження зростає рівень атрофії в усіх групах (табл. 3). Разом із тим, нами зафіксовані такі особливості атрофічних процесів тканин протезного ложа: якщо через один рік спостереження ми не спостерігали відмінності в ступені атрофії, то через 2 роки найнижчим рівень атрофії зафіксовано в групі 1б, аналогічні результати ми отримали і через 3 роки спостереження. Відмінностей між групою 1 а і 2 групою ми не спостерігали.

Таблиця 3

Показники атрофії тканин протезного ложа відносно початкового об'єму в осіб, які перебували під нашим спостереженням

Показники, що вивчалися	Стат. показн.	1а група (n=9)				1б група (n=8)				2 група (n=15)			
		у день накладання	1 рік	2 роки	3 роки	у день накладання	1 рік	2 роки	3 роки	у день накладання	1 рік	2 роки	3 роки
Атрофія тканин протезного ложа у%	M±m	0	2,5 0,13 p1<0,05	5,7 0,2 p1<0,05	7,3 0,31 p1<0,05	0	2,4 0,15 p1<0,05 p2>0,05	4,3 0,17 p1<0,05 p1<0,05	5,4 0,24 p1<0,05 p1<0,05	0	2,8 0,14 p1<0,05 p2>0,05 p3>0,05	5,9 0,24 p1<0,05 p2>0,05 p3<0,05	7,6 0,34 p1<0,05 p2>0,05 p3<0,05

Отже, проведені нами дослідження стану жувальної ефективності й атрофії тканин протезного ложа підтверджують ефективність способу лікування повної вторинної адентії нижньої щелепи при протезуванні незнімним протезом на імплантатах. Застосування амортизуючих абатментів у пацієнтів із високоподатливою слизовою оболонкою приводило до достовірно вищого відновлення жувальної ефективності та зменшення атрофії тканин протезного ложа. При дезінтеграції одного дистально розміщеного імплантата (група 2) застосування амортизуючих абатментів супроводжувалося відновленням жувальної ефективності до аналогічних показників у пацієнтів групи 1а, які протезувалися на чотирьох імплантатах і жорстких абатментах.

Література

- Показатели электромиографии в разные сроки пользования полными условно несъемными протезами с применением абатментов различных систем в условиях дезинтеграции одного из дистальных опорных имплантов / [В.О. Пономаренко, А.Ю. Шульженко, Ю.И. Силенко, М.В. Хребор] // GEORGIAN MEDICAL NEWS. – 2015. – № 10 (247). – С.18 - 25.
- Макеев В.Ф. Ортопедична реабілітація пацієнтів із повною відсутністю зубів на нижній щелепі із застосуванням

імплантів/В.Ф. Макеев, О.Я.Заблоцька //Український стоматологічний альманах. - 2012. - №4. - С.125-130.

- Павленко А.В. Особенности применения непосредственного протезирования при реабилитации пациентов с дефектами зубных рядов с помощью дентальной имплантации / А.В. Павленко, С.В. Кабанчук // Современная стоматология. - 2006. - №3. - С.115-117.
- Павленко А.В. Применение одноэтапных винтовых имплантатов «Alpha-Bio» узкого диаметра при полной и частичной адентии с непосредственной нагрузкой / А.В. Павленко, С.В. Кабанчук, О. Фрамович // Дентальные технологии. - 2007. - №1. – С.36-40.
- Заблоцький Я.В. Всеукраїнська акція «якість життя для батьків» з безкоштовної імплантації членам ветеранських організацій України /Я.В. Заблоцький/ Вісник стоматології. -2010.- № 3. - С. 107-109.
- Неспрядько В.П. Дентальна імплантологія /Неспрядько В.П., Куц П.В. – Харків, 2009. - 290 с.
- Клініко-функціональна оцінка ефективності протезування з опорою на внутрішньокісткові імплантати при адентії /П. В. Куц [та ін.] // Експериментальна і клінічна медицина. - Х., 2013.- № 4. - С.149-156.
- Заблоцький Я.Ф. Планування, клінічне обґрунтування та оцінка ефективності дентальної імплантації в незнімному протезуванні: дис... д-ра наук: 14.01.22 / Я.Ф. Заблоцький. - 2006.

9. Спосіб визначення атрофії альвеолярного відростка / Ю.І.Силенко, Г.М.Давиденко, М.В.Хребор /Деклараційний патент на винахід №32826. 15.02.2001, Бюл.№ 1.
10. Показатели электромиографии в разные сроки пользования полными условно несъемными протезами с применением абатментов различных систем в условиях дезинтеграции одного из дистальных опорных имплантов

/[В.О.Пономаренко, А.Ю. Шульженко, М.В. Хребор, Ю.И.Силенко] // GEORGIAN MEDICAL NEWS. – 2015. – № 10 (247). - С.18 – 25.

**Стаття надійшла
18.09.2017 р.**

Резюме

Метою роботи стало визначення ефективності лікування осіб похилого віку з повною вторинною адентією незнімними конструкціями зубних протезів з опорою на три імплантати і амортизуючими абатментами в різні терміни спостереження. Застосування амортизуючих абатментів у пацієнтів із високоподатливою слизовою оболонкою приводило до достовірно вищого відновлення жувальної ефективності та зменшення атрофії тканин протезного ложа. При дезинтеграції одного дистально розміщеного імплантата застосування амортизуючих абатментів супроводжувалося відновленням жувальної ефективності до аналогічних показників у пацієнтів, які протезувалися на чотирьох імплантатах і жорстких абатментах.

Ключові слова: імплантати, амортизуючі абатменти, жувальна ефективність.

Резюме

Целью работы стало определение эффективности лечения лиц старческого возраста с полной вторичной адентией несъемными конструкциями зубных протезов с опорой на три имплантата и амортизирующими абатментами в разные сроки наблюдения. Применение амортизирующих абатментов у пациентов с высокоподатливой слизистой оболочкой приводило к достоверно большему возобновлению жевательной эффективности и уменьшению атрофии тканей протезного ложа. При дезинтеграции одного дистально размещенного имплантата применение амортизирующих абатментов сопровождалось возобновлением жевательной эффективности к аналогичным показателям у пациентов, которые протезировались на четырех имплантатах и жестких абатментах.

Ключевые слова: имплантаты, амортизирующие абатменты, жевательная эффективность.

UDC 616.314.22-007.21-089.29./843

REMOTE RESULTS OF TREATMENT WITH FIXED DENTURES OF SENIOR PATIENTS WITH COMPLETE SECONDARY EDENTIA OF LOWER JAW WITH SUPPORT ON IMPLANTS

V.O. Ponomarenko, M.V. Khrebor, Yu.I. Silenko

Higher State Educational Establishment of Ukraine "Ukrainian Medical Stomatological Academy"

Summary

The aim of the work was to determine the effectiveness of treatment of elderly people with a complete secondary edentia with fixed constructions of dentures supported by three implants and cushioning abutments at different observation times. The use of cushioning abutments in patients with a high-pliable mucous membrane led to a significantly greater resumption of masticatory efficacy and a reduction in the atrophy of the tissues of the prosthetic bed. During the disintegration of one distally placed implant, the use of cushioning abutments was accompanied by the resumption of masticatory efficacy to similar parameters in patients who had prosthetics on four implants and rigid abutments.

Keyword: implants, amortizable abutments, masticatory efficiency.